

УДК 75+76]:7.071.1(Мир)(477)“20”

DOI <https://doi.org/10.15407/nte2025.01.076>

ЛАМОНОВА ОКСАНА

кандидатка мистецтвознавства, старша наукова співробітниця відділу образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (Київ, Україна).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6937-421X>

LAMONOVA OKSANA

a Ph.D. in Art Studies, a senior research fellow at the of Visual, Decorative and Applied Arts Department of M. Rylskiy Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6937-421X>

Бібліографічний опис:

Ламонова, О. (2025) Екологічні проекти Ганни Миронової. *Народна творчість та етнологія*, 1 (405), 76–80.

Lamonova, O. (2025) Ecological Projects of Hanna Myronova. *Folk Art and Ethnology*, 1 (405), 76–80.

© Видавництво ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2025. Опубліковано на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОЄКТИ ГАННИ МИРОНОВОЇ

Анотація / Abstract

Ганна Миронова (творчий псевдонім – Анна Миронова, англ. Anna Mironova) – одна з найактивніших сучасних вітчизняних молодих художниць. Вона працює як графік (переважно в техніці малюнка олівцем), живописця, скульпторка, але насамперед як авторка цілісних художніх проєктів. У роботах 2000-х років мисткиня активно опрацьовувала теми, до яких уже фактично не поверталася: Місто, Історія, Спогади / Пам'ять. Першим із проєктів, що мають екологічну тематику (і проблематику), було «Проросле минуле» (2010). Потім було здійснено проєкт «Тінь трави» (2012, «Я Галерея», м. Київ). Відтоді екологічна тематика стала для мисткині провідною, принаймні на найближче десятиліття. «Персонажі», які надихали художницю, з часом поступово змінювалися. Спочатку Ганна Миронова віддавала перевагу рослинам («Проросле минуле», «Грудень» (2011), «Стовбур», «Тінь трави» (обидва – 2012), «Ліс» (2013), «Спека» (2014), «Очерет» (2015), «Наді мною» (2017), серія «Опало листя» (2014)). Водночас «набирав силу» інтерес мисткині до виразних можливостей світла / тіні. Проєкт «Тінь трави» та проєкт «Проти світла» (2020), задум якого виник під час карантину у зв'язку з пандемією Covid-19, побудовано саме на «співпраці» рослин / світла / тіні. Проєкти «Геральдика бідних» (2014) і «Герби спогадів» (2015), а також арткнига «Вночі» (2019) – авторські міркування над художніми можливостями світла / тіні або темряви. «Тихий проєкт» (2015) побудований на мотивах світла і віддзеркалення. «Ґрунти» надихнули мисткиню на, імовірно, грандіозніші її задуми – виставку «Фрагменти?» (2016), канівський проєкт «Геотексти» (2020), а також проєкт «Посуха» (2013) і серію «Острови» (2019). Проте найбільш значимою та ємною стихією для Ганни Миронової стала вода (проєкти «Посуха», «Спека», «За течією» (2018–2019), арткниги «17 днів біля Дніпра» (2018),

«ВОДА ОДНА» (2019)). Ставлення до неї в художниці наближається до містичного. Водночас, звертаючись до екологічної тематики, Ганна Миронова розмірковує над проблемами більш широкими: плин Часу, Час і Вічність, Гармонія і Дисгармонія світу. Саме тому в проєктах 2020-х років уже відчувається не так поступовий відхід від екологічної тематики, як вихід за її межі.

Ключові слова: Ганна Миронова (творчий псевдонім – Anna Mironova), проєкт, екологічне мистецтво, українське мистецтво 2010–2020-х років.

Hanna Myronova (creative pseudonym is Anna Myronova, Eng. – Anna Mironova) is one of the most active modern Ukrainian young artists. She works as a graphic (mainly in the technique of pencil drawing), painter, sculptor, but foremost as an authoress of cohesive artistic projects. In the works of the 2000s the artist has developed actively the topics to which she does not actually return: *City, History, Memories/Memory. The Sprouted Past* (2010) is the first one among the projects with ecological themes and issues. Then the *Grass Shadow* project is completed (2012, “Ya Gallery”, Kyiv). Since then the ecological theme has become the leading one for the artist at least for the next decade. The “characters” inspiring the artist have been changed gradually over time. At first, Hanna Myronova has preferred plants (*The Sprouted Past* (2010), *December* (2011), *Stem, Grass Shadow* (both – 2012), *Forest* (2013), *Heat* (2014), *Reed* (2015), *Above Me* (2017), the series *The Leaves have Fallen* (2014)). At the same time, the artist’s interest in the expressive possibilities of light/shadow “is gaining strength”. The projects *Grass Shadow* and *Against the Light* (2020), the idea of which has arisen during the quarantine because of the Covid-19 pandemic, is composed precisely on the “cooperation” of plants / light / shadow. But the projects *Heraldry of the Poor* (2014) and *Coats of Arms of the Memories* (2015), as well as the art book *In the Night* (2019) are exclusively the authoress’s reflections on the artistic possibilities of light / shadow or darkness. The *Quiet Project* (2015) is arranged on the motifs of light and reflection. *Soils* have inspired the artist for likely more ambitious ideas – the exhibition *Fragments?* (2016), the Kaniv project *Geotexts* (2020), as well as also *Drought* project (2013) and the *Islands* series (2019). But water has become the most significant and capacious element for Hanna Myronova (the projects *Drought, Heat, With the Stream* (2018–2019), art books *17 Days near the Dnipro* (2018), *WATER IS ONE* (2019)). The artist’s attitude towards it is almost mystical. At the same time, turning to environmental topics, Hanna Myronova reflects on even broader problems: course of Time, Time and Eternity, Harmony and Disharmony of the world. That is why a gradual withdrawal not so much from ecological topics as going beyond its boundaries is felt in the projects of the 2020s.

Keywords: Hanna Myronova (creative pseudonym is Anna Mironova), project, ecological art, Ukrainian art of the 2010s – 2020s.

Постановка проблеми. Ганна Миронова (творчий псевдонім – Анна Миронова, англ. Anna Mironova) ¹ – сучасна українська художниця, активна представниця покоління вітчизняних митців, чия діяльність розпочалася у 2000–2010-х роках. Екологічні проєкти – найбільш відома та виразна складова її творчості, що завжди викликала живий інтерес журналістів і мистецтвознавців. Проте наукове дослідження мистецтва Ганни Миронової, зокрема її екологічних проєктів, фактично тільки розпочинається.

Зв’язок із науковими чи практичними завданнями. Розвідка є частиною індивідуальної планової теми авторки «Українська графіка 2010–2020-х років: вплив “актуального мистецтва” та проблема публіцистичності» й загальної планової теми відділу образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Інституту мис-

тецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України «Образотворче мистецтво України: питання адаптації європейського художнього досвіду і саморефлексії».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про Ганну Миронову писали провідні дослідники актуального мистецтва, наприклад Г. Складенко [14]. Інтерв’ю з художницею та статті про її проєкти регулярно друкуються в офіційному виданні НСХУ «Образотворче мистецтво» [1; 9; 12; 13], виданні Товариства «Знання» України «Наука і суспільство» [4; 5; 6; 8], часописі «Музейний провулок» [3], а також на затребуваних Інтернет-порталах [10; 11; 14] та навіть у таблоїдах [15]. Авторці цієї розвідки належить кілька публікацій про творчість мисткині [4–8, ін.], зокрема одна наукова [7].

Метою статті є проаналізувати та класифікувати проекти Ганни Миронової 2010–2020-х років, які можна визначити як екологічні.

Виклад основного матеріалу. Ганна Миронова – одна з найактивніших сучасних вітчизняних молодих художниць. Вона працює як графік (переважно в техніці малюнка олівцем), живописця, скульпторка, але насамперед як авторка цілісних художніх проєктів.

У роботах 2000-х років мисткиня вже торкається багатьох тем, які успішно розробляє й досі: плин Часу, Час і Вічність, Гармонія і Дисгармонія світу. Водночас вона активно опрацьовувала теми, до яких уже фактично не поверталася: Місто, Історія, Спогади / Пам'ять («Вхід – Вихід» (2004), «Місто. Київ», «Мости», «Від білого світла до білого світла» (усі – 2005), «Перший день року» (2006), серія «Спогади» (2006–2009), цикл «Відлуння минулого дня» (2007) та ін.). Молода художниця майстерно застосовувала та сміливо комбінувала різні графічні техніки: гравюру на картоні, класичний офорт, суху голку, м'який лак, тиснення. Особливістю ранньої графіки Ганни Миронової було також активне застосування кольору.

І все ж таки відлік того, що має назву «Анна Миронова», справедливо розпочинають від проєктів, які мають екологічну тематику (і проблематику)². У 2010 році Ганна Миронова започаткувала несподіваний для себе проєкт «Проросле минуле»³. Через два роки було здійснено проєкт «Тінь трави» [5], якому передувала подорож чи точніше – кілька подорожей до Криму⁴. Після цього екологічна тематика стала для мисткині провідною, принаймні на найближче десятиліття.

Не можна не помітити, що, умовно кажучи, «герої» і «сюжети» проєктів та окремих серій Ганни Миронової поступово змінювалися. Спочатку помітно переважали рослини («Проросле минуле», «Грудень», «Стовбур», «Тінь трави», «Ліс», «Спека», «Очерет», «Наді мною», серія «Опало листя»). Водночас

«набирав силу» інтерес художниці до виразних можливостей світла / тіні – урешті-решт, та сама «Тінь трави» була б неможлива не лише без трави, але й без світла / тіні! На подібній «співпраці» (рослини / світло / тінь) Ганна Миронова пізніше побудувала ще один проєкт – «Проти світла», задум якого виник під час карантину у зв'язку з пандемією Covid-19⁵. Але проєкти «Геральдика бідних» і «Герби спогадів», а також арткнига «Вночі» – це виключно авторські міркування саме над художніми можливостями світла / тіні чи темряви. Назвемо ще «Тихий проєкт», побудований на мотивах світла (і віддзеркалення). І, звичайно ж, «ґрунти», адже саме вони надихнули мисткиню на, імовірно, грандіозніші її задуми – виставку «Фрагменти?», канівський проєкт «Геотексти», а також проєкт «Посуха» і серію «Острови» [8].

Слід, однак, зазначити, що найбільш значимою та ємною «творчою стихією» для Ганни Миронової стала вода. Ставлення до неї в художниці наближається до містичного. Розповідаючи про історію виникнення «Геотекстів», мисткиня висловила так: «Подібно до того, як *вода* у храмі більше, ніж *вода*, і *хліб* більше, ніж *хліб* <...>» [2] [курсив авторки. – О. Л.]. Звичайно, священна (або освячена) вода – це також складова численних релігійних церемоній, зокрема й християнських. Утім, оскільки далі йдеться про хліб, це саме «причастя хлібом і водою», причому в буквальному значенні слова «причастя» – «приєднання, можливість стати частиною». Мовиться, звісно ж, про Природу або точніше – про Абсолют у різних його формах. Саме вода стає «героєм» проєкту «За течією», арткниг «17 днів біля Дніпра» та «ВОДА ОДНА» [12]. Згадаймо також проєкти «Посуха» і «Спека».

Зауважмо, що водночас той-таки проєкт «Геотексти» свідчить не лише про досить оригінальне трактування екологічної тематики, але й, можливо, про поступовий вихід за її межі. Проте підсумовувати «екологічний» період у творчості мисткині ще, очевидно, зарано.

Висновки. Протягом десятиліття (2010–2020) роботи Ганни Миронової відзначалися переважно інтересом до екологічної тематики. Це стосувалося як її станкової графіки, так і проєктів, зокрема таких монументальних, як «Фрагменти?» та «Геотексти». «Персонажами», які надихали художницю,

ставали рослини, світло / тінь / темрява, ґрунти, вода. Водночас Ганна Миронова розмірковувала над проблемами більш широкими: плин Часу, Час і Вічність, Гармонія і Дисгармонія світу. Отже, у проєктах 2020-х років вже відчувається не так поступовий відхід від екологічної тематики, як вихід за її межі.

Примітки

¹ Народилася 3 січня 1977 року в м. Києві. Членкиня Спілки дизайнерів України (2007) та Національної спілки художників України (2008). Закінчила Київський художньо-промисловий технікум (нині – Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука), Національну академію образотворчого мистецтва і архітектури (Київ, 2007; викладачі: А. Чебикін, В. Кириченко). Членкиня-кореспондентка Національної академії мистецтв України (2024). Учасниця всеукраїнських і зарубіжних художніх виставок (від 2002 р.). Перше місце в номінації «Живопис, графіка, скульптура» на «Форумі творчої молоді м. Києва» (2008). Лауреатка Всеукраїнського трієнале графіки (Київ, 2015). Премія ім. О. Данченка (за найкращу роботу року, 2017). Друге місце в номінації «Оригінальна графіка» на Всеукраїнській виставці-конкурсі ім. Г. Якутовича (2020). Диплом лауреата Всеукраїнського трієнале «Графіка – 2021» (2021). Третє місце у відкритому національному конкурсі OFAM WALL серед митців на створення артоб'єкта, що буде відкривати оновлену експозицію мистецтва XX–XXI ст. в Одеському національному художньому музеї (2021). Диплом, подяка за особистий внесок у розширення творчого спілкування та розвиток культурних відносин між Україною і світом Cultural Center of Ukraine in Belgium (2021, 2022). Деякі роботи зберігаються в артцентрах «Я Галерея» і «Щербенко», галереї «Voloshyn» (усі – Київ). Роботи також зберігаються в колекціях Національного художнього музею України, Музею історії м. Києва, Одеському національному художньому музеї, Черкаському художньому музеї, Національному центрі «Український дім», Музеї сучасного українського мистецтва Корсаків та в інших публічних і приватних колекціях в Україні й за кордоном.

² «Варто підкреслити, що зазвичай “екологічне мистецтво” розглядається у контексті саме сучасних художніх практик – інсталяцій, акцій, перформансів, відео та ін., однак його спрямування охоплюють і більш широкі контексти – не лише мистецтво, що присвячене охороні середовища, але й таке, що відображає саму природу. Анна Миронова йде саме таким шляхом», – так пояснює цей термін Г. Скляренко [14].

³ «Метою довготривалої акції стало дослідження “нових форм існування природи і людини у великому місті”. Посаджені у старих бабусиних супниціях та іншому домашньому начинні зерна пшениці були розставлені в офісах рекламних агенцій, редакції журналів, дизайнерських шоу-румах, тут, серед метушливого повсякдення вони мали проростати та зеленіти, цілком залежні від людської уваги та догляду: якщо не вистачало часу та терпіння, “горщики із зеленню” можна було передавати сусідам, друзям, знайомим, сама ж художниця із допомогою відеокамер уважно відслідковувала життя та подальшу долю своїх “зелених насаджень”, їхню міграцію міськими шляхами ...» [14].

⁴ Зазвичай стримана та, що називається, «закрита», Ганна Миронова згадує про свої кримські «авантюри» надзвичайно емоційно: «Бажання працювати, не думаючи про правила, про думки з боку, а просто жити своїми роботами, – чого так не вистачало, – я знайшла в Криму, куди, через рік після закінчення навчання, почала періодично їздити. Крим мене захопив. Відчуття обширу, свободи та повітря. Емоції переповнювали все, що було всередині, і все, що захоплювало навколо – все це знайшло вираження в кольорі. Перша така плернерна поїздка була взагалі великою авантюрою. Закінчила я факультет станкової графіки. Ані полотен, ані олійних фарб не було. Але, зібравши все буквально за кілька днів, я вже їхала на плернер. Під час цих подорожей багато чого відбулося. Повертаючись, наприклад, із одного з них, я поміняла свій фотоапарат на більш професійний, і тільки тому, що були ідеї у фотороботах. Одразу ж поїхала назад, щоб відзняти все задумане. Ну й полотна, звичайно ж, із собою. Було багато живописних робіт, фотографій, рисунків та думок. Це був сплеск. Такий собі кайф, яким не було потреби ділитися, тому більшість полотен були поставлені на полицю. Це як щоденник – люди пишуть для себе. Мій щоденник – мої роботи. Тоді ж з'явилося дуже багато ідей. Надалі вони реалізувалися в проєктах, з якими багато хто знайомий. Коріння їх саме там, у Криму» [10].

⁵ В онлайн-проєкті «Мистецтво на карантині» художниця розповідає: «Після початкової розгубленості настає внутрішнє заспокоєння, у своїй власній оселі починаєш робити відкриття у, здавалося б, досконало знайомих тобі простих речах. Неймовірно зближуєшся з цими персонажами, наділяючи їх своїми теперішніми почуттями, які дуже різняться від колишніх. Наприклад, ця ж тема – квіти на підвіконні, тепер не частина із серії – об'єкти, що створюють домашній затишок, але знаходиш в цих рослинах багато спільного зі своїм теперішнім настроєм – приреченість знаходитись довгий час у замкненому просторі. <...> Під час карантину я зосередилася на фотографії <...> Ще

повернулася до свого фотопроєкту «Проти світла». Ця тема розпочата давно. Я повертаюся до неї час від часу. Тим більше, саме зараз час її продовжити, адже тема набула для мене нового змісту і почуттів, які дуже співзвучні з тим, що я відчуваю сьогодні [17]. Проєкту присвячено статтю О. Ламонової [4].

Джерела та література

1. Гаврош О. На зламі зрізів. *Образотворче мистецтво*. 2019. № 4. С. 82–83.
2. «Геотексти» Анни Миронової у «ЧервонеЧорне». *Esthete Газета*. 2020. № 8. С. 5.
3. Корсунь Д. Ганна Миронова: «Від білого світла до білого світла». *Музейний провулок*. 2010. № 2 (16). С. 134–139.
4. Ламонова О. «Проти світла» Анни Миронової. *Наука і суспільство*. 2021. № 5–6. С. 63–64.
5. Ламонова О. «Тінь трави». *Наука і суспільство*. 2022. № 9. С. 62–63.
6. Ламонова О. «Вода одна»: творчі потаємни Анни Миронової. *Наука і суспільство*. 2023. № 3. С. 62–63.
7. Ламонова О. Мистецтвознавці про творчість Анни Миронової: враження та суперечності. *Народна творчість та етнологія*. 2023. № 2. С. 32–38. DOI : <https://doi.org/10.15407/nte2023.02.032>.
8. Ламонова О. «Острови» Ганни Миронової. *Наука і суспільство*. 2024. №7. С. 72–76.
9. Маричевська О. Інтимна рефлексія Анни Миронової. *Образотворче мистецтво*. 2016. № 3. С. 38–39.
10. Миронова А. «Мій щоденник – мої роботи». *ART UKRAINE*. 2016. 17 лютого. URL : <https://artukraine.com.ua/a/anna-mironova-moy-dnevnik-moi-raboty/#.ZCfzIPZByHs>.
11. Мистецтво на карантині. Щиро. Історії про... Національний центр «Український дім». *Онлайн-проєкт*. 2020. URL : <https://uadim.in.ua/shyro-istorii-pro/mystectvo>.
12. Мітякіна О. Канівський міф Анни Миронової. *Образотворче мистецтво*. 2021. № 1. С. 80–83.
13. Навроцька З. «Простір» Анни Миронової. *Образотворче мистецтво*. 2019. № 2. С. 50–51.
14. Скляренко Г. «Листя, трави та луки» Анни Миронової, *Chernozem.info* (інформаційний портал візуальної культури). 2018. 26 липня. URL : <https://chernozem.info/journal/180726/>.
15. Струк Д. Тонкие материи Анны Мироновой. *MEGAPOLIS*. 2018. Июнь (№ 35). С. 66–69.

References

1. HAVROSH, Oksana. On the Break of Shears. *Fine Arts*, 2019, no. 4, pp. 82–83 [in Ukrainian].
2. ANON. *Geotexts of Anna Myronova in "BlackRed"*. *Esthete Newspaper*, 2020, no 8, p. 5. [in Ukrainian].
3. KORSUN Dmytro. Anna Myronova: "From White Light to White Light". *The Museum Lane*, 2010, no. 2 (16), pp. 134–139 [in Ukrainian].
4. LAMONOVA, Oksana. "Against the Light" by Anna Myronova. *Science and Society*, 2021, no. 5–6, pp. 63–64 [in Ukrainian].
5. LAMONOVA, Oksana. "Grass Shadow". *Science and Society*, 2022, no. 9, pp. 62–63 [in Ukrainian].
6. LAMONOVA, Oksana. "Water is One": Creative Secrets of Anna Myronova. *Science and Society*, 2023, no. 3, pp. 62–63 [in Ukrainian].
7. LAMONOVA, Oksana. Art Historians about the Works of Anna Myronova: Impressions and Contradictions. *Folk Art and Ethnology*, 2023, no. 2 (398), pp. 32–38. DOI : <https://doi.org/10.15407/nte2023.02.032> [in Ukrainian].
8. LAMONOVA, Oksana. "Islands» of Hanna Myronova. *Science and Society*, 2024, no. 7, pp. 72–76 [in Ukrainian].
9. MARYCHEVSKA, Oksana. Intimate Reflection of Anna Myronova. *Fine Arts*, 2016, no. 3, pp. 38–39 [in Ukrainian].
10. Myronova, Anna. My Diary – My Works. *ART UKRAINE*, 2016, February 17 [online]. Available from: <https://artukraine.com.ua/a/anna-mironova-moy-dnevnik-moi-raboty/#.ZCfzIPZByHs> [in Ukrainian].
11. ANON. The Quarantined Art. It's Sincerely. Stories about... "Ukrainian House" National Centre. *Online Project*, 2020 [online]. Available from: <https://uadim.in.ua/shyro-istorii-pro/mystectvo> [in Ukrainian].
12. MITIAKINA, Olena. Kaniv Myth of Anna Myronova. *Fine Arts*, 2021, no. 1, pp. 80–83 [in Ukrainian].
13. NAVROTSKA, Zoia. "The Space" by Anna Myronova. *Fine Arts*, 2019, no. 2, pp. 50–51 [in Ukrainian].
14. SKLIARENKO, Halyna. "Leafs, Herbs and Meadows" by Anna Myronova. *CHERNOZEM*, 2018, July 26 [online]. Available from: <https://chernozem.info/journal/180726/> [in Ukrainian].
15. STRUK, Dmitry. Delicate Matters of Anna Mironova. *MEGAPOLIS*, 2018, June, no. 35, pp. 66–69 [in Ukrainian].

Отримано / Received 03.01.2025

Рекомендовано до друку / Recommended for publishing 11.02.2025